

Asia: TEM078:00/2022

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle uudeksi päästökauppalaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

North European Oil Trade Oy (NEOT) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto luonnokseen uudeksi päästökauppalaiksi.

NEOT on merkittävä Itämeren alueella toimiva itsenäinen polttoainehankintayhtiö, jonka omistavat St1 ja SOK. NEOT toimittaa polttoaineita St1-, ABC- ja Shell-ketjujen asemille, lämmitysöljyasiakkaille sekä ilmailun ja merenkulun käyttöön Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa vuosittain noin seitsemän miljardia litraa. NEOT:n markkinaosuus liikenteeseen jaelluista polttoaineista on Suomessa yli 40 %. NEOT toimii valmisteverorajapinnassa ja on näin ollen jakeluelvoitelain alainen toimija.

RAPORTOINNIN HALLINNOLLINEN TAAKKA PIDETTÄVÄ MALTILLISENA

Uusi päästökauppalaki laajentaa päästökauppajärjestelmän koskemaan asteittain myös rakennuksia, tieliikennettä ja muita toimialoja. Tieliikenteen päästökauppajärjestelmän ensimmäisessä vaiheessa toimeenpannaan tieliikenteen ja kiinteistöjen lämmityksen polttoaineiden jakelijoita koskeva ilmastopäästöjen raportointivelvollisuus.

NEOT näkee yleisesti tieliikenteen päästöjä vähentävät toimet kannatettavina ja tarpeellisina, mutta on tärkeää huolehtia, että niistä ei kokonaisuutena muodostu toimijoille päällekkäisiä velvoittavia järjestelmiä. Tällä hetkellä tieliikenteen päästöjä vähennetään ja seurataan jo jakeluelvoitteen kautta ja uusi tieliikenteen päästökauppajärjestelmä toisi jakelijalle lisää hallinnollista taakkaa välttämättä edistämättä lainkaan itse päästöjen vähentämistä tai niitä koskevien tavoitteiden saavuttamista. Näkemyksemme mukaan kaiken ilmastolainsäädännön ensisijainen tarkoitus tulisi olla päästöjen vähentämisen edistäminen.

Uusi laki velvoittaa valmisteverovastuullisia polttoainejakelijoita seuraamaan ja raportoimaan kuluttajille toimitetun polttoaineen ilmastopäästöt. Seurattaviin kulutuskohteisiin kuuluvat tieliikenne, kiinteistöjen lämmitys ja eräät muut käyttökohteet. Seurattavien kohteiden ulkopuolelle on rajattu maatalous, päälystetyllä tiellä liikkuvat maatalouskoneet, veneily sekä pientraktorit ja -koneet.

Hallituksen esityksessä ehdotettu rajausta raportointivelvollisuudessa aiheuttaa polttoaineen jakelijoiden kannalta hankaluuksia, sillä polttoaineen tarkkaa loppukäyttöä ei pysytä nykyisillä seurantajärjestelmillä ja infrastruktuurilla varmistamaan. Esimerkiksi pienkoneiden käyttäjät ja veneilijät tankkaavat samoista polttoainepistooleista kuin tieliikenteen tankkaajat.

Myös kevyen polttoaineen tankkaamiseen liittyy vastaavanlainen ongelma. Kiinteistöjen lämmitykseen ja maatalouden tarpeisiin toimitettavia polttoaine-eriä ei ole tällä hetkellä mahdollista eritellä käyttötarkoituksen mukaisesti. Tällä hetkellä ei ole saatavilla tarkkaa tietoa, mihin tarkoitukseen kuluttaja ostaa kevyttä polttoöljyä. Polttoaineen purkupisteen perusteella ei pystytä varmuudella arvioimaan sitä, meneekö polttoaine esimerkiksi maatalouskäyttöön, kiinteistön lämmitykseen vai työkoneisiin. Tietyissä tilanteissa samaa säiliötä voidaan käyttää moneen eri tarkoitukseen, joista osa kuuluisi päästökaupan piiriin ja toiset eivät.

Yhtenä keinona loppukulutuksen seuraamiseksi on esitetty polttoaineen värjäämistä. Käytännössä tämä tarkoittaisi, että esimerkiksi veneilyyn ja pienkoneisiin tarkoitettulle polttoaineelle olisi polttoaineasemilla omat polttoainepistoolinsa ja -säiliönsä. Kysyntä tällaiselle markkinalle polttoaineelle on kuitenkin tällä hetkellä liikennepolttoaineisiin vähäistä, jolloin suhteelliset kustannukset tuotteelle perustettaville jakeluketjuille ja säiliöille olisivat kohtuuttoman suuret. Polttoaineen värjäys tarkoittaisi myös sitä, että väärinkäytösten estämiseksi päästökaupan ulkopuolisen polttoaineen käyttöä tulisi jotenkin valvoa.

Toinen esillä ollut keino valvoa kuluttajien polttoaineen loppukäyttöä on erilaisten IT-ratkaisujen hyödyntäminen. Tällaisten uusien tietojärjestelmien perustaminen tuo merkittäviä kustannuksia erityisesti markkinointiyhtiöille. NEOT ei ole kuluttajarajapinnassa toimiva polttoaineen myyntiyhtiö, joten maksupäätteiltä kerättävä tieto ei tulisi ensisijaisesti päästökauppasääntelyn alla olevalle NEOT:lle.

Asiakkailta ilmoitusperustaisesti kerättävät kulutustiedot aiheuttavat myös merkittävän väärinkäytön riskin. Mikäli päästökaupan ulkopuolinen polttoaine on halvempaa, saattavat kuluttajat merkitä polttoaineen loppukulutuskohteeksi päästökaupan ulkopuolisen sektorin, vaikka todellisuudessa polttoainetta käytetään tieliikenteessä. Toisaalta kuluttajilla ei aina itselläkään ole tarkkaa kuvaa mihin kaikkeen käyttävät polttoainetta, jos se on tankattu omia tarpeita varten polttoainekanisteriin.

Raportointivaatimuksen toimeenpanossa tulisi tarkastella raportoinnin tarkoituksenmukaisuutta ja suhteuttaa vaatimustaso sen mukaan. Mikäli raportoinnilla pyritään pääasiassa täyttämään direktiivin vaatimukset, tulisi hallinnollisen taakan olla säännellyille yhteisöille mahdollisimman kevyt. Käytännössä tämä voisi tarkoittaa nykyisten päästöjen tilastoarvioiden hyödyntämistä, todellisten polttoainevolyymien seuraamisen sijaan.

Hämäläinen Simon
North European Oil Trade Oy